

Science and Technology in Europe. [Електронний сурс]: https://www.trackfast.eu/sites/default/files/webfm/public_files/Open%20Symposium/Vision%20document%20final.pdf – Назва з титул. екрана.

2. Гришкова Р.О. Міжпредметна координація у навчанні професійно спрямованої англійської мови та фахових дисциплін *Наук. пр. Миколаївського держ. гуманітарного ун-ту ім. Петра Могили*. Миколаїв: МДГУ ім. Петра Могили, 2007.Т.71. Вип.58. С.149-154

3. Чередніченко Г. А., Вікторова Л.В., Шапран Л.Ю., Куниця Л.І. Навчання професійного іншомовного спілкування студентів: Монографія. Київ: Інкос-Видавництво, 2013. 464 с.

4. Кулагин П. Г. Влияние межпредметных связей на усвоение программного материала в вечерней школе : автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 “Теория и методика профессионального образования” М., 1965. 18 с.

5. Малявин Д.В. Работа с газетой на английском языке в средней школе: Пособие для учителя. М: Просвещение. 1981. 128 с.

ИНТЕГРИРОВАННЫЙ ПОДХОД К ИЗУЧЕНИЮ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА ДЛЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ЦЕЛЕЙ ДЛЯ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ-ТЕХНОЛОГОВ ПИЩЕВОЙ ОТРАСЛИ

Г.А. Чередниченко

Аннотация. *Профессиональная иноязычная подготовка будущих инженеров-технологов в вузе должна осуществляться на основе междисциплинарного подхода. Использование взаимосвязи учебных дисциплин на основе межпредметной координации в процессе изучения иностранного языка позволяет эффективнее сформировать у студентов иноязычную профессиональную компетентность. Междисциплинарный подход объединяет лингвистическую, профессиональную, компьютерную и культурологическую направленность обучения и позволяет равномерно распределить содержание программы обучения между аудиторными и самостоятельными видами работ.*

Ключевые слова: *межпредметная координация, междисциплинарный подход профессиональная иноязычная компетентность, инженер-технолог пищевой промышленности.*

УДК 37.013-058.57 : 796.077.5-056.24

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ В УМОВАХ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОЇ СПОРТИВНОЇ ШКОЛИ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ

Я.М.ЧЕРНИШ, магістр,

Національний університет біоресурсів і природокористування України,

О.В. НАКОНЕЧНА, кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: o.nakonechnaya@nubip.edu.ua

Анотація. *У статті розглянуто питання соціально-педагогічної реабілітації дітей і молоді. Показано роль спеціалізованої дитячо-юнацької спортивної школи для інвалідів як суб'єкта соціально-педагогічної реабілітації. Наведено та проаналізовано результати діагностики самооцінки молодих людей із психофізичними*

порушеннями, рівнів мотивації до успіху та уникнення невдач до та після впровадження корекційно-розвивальної програми. Узагальнено інформацію опитування за авторською анкетой про проблеми дітей і молоді з інвалідністю.

Ключові слова: соціально-педагогічна реабілітація, молодь, діти, самооцінка, мотивація.

Актуальність (Introduction). Зростання кількісних показників інвалідизації дітей і молоді у зв'язку з погіршенням стану здоров'я населення, навколишнього середовища, зменшення рівня рухової та оздоровчої активності, недотримання здорового способу життя зумовлює необхідність проведення реабілітаційної роботи, особливо серед дітей і молоді – майбутнього держави. Враховуючи, що психофізичні порушення супроводжуються не тільки розладами фізичних функцій організму, а й втратою чи погіршенням суспільних зв'язків та відносин, призводять до соціальної дезадаптації, необхідно у контексті реалізації реабілітаційної програми забезпечувати соціально-педагогічну реабілітацію, що має на меті, перш за все, відновлення соціального статусу дитини.

Важливими суб'єктами реабілітації дітей і молоді є спеціалізовані дитячо-юнацькі спортивні школи для інвалідів параолімпійського та дефлімпійського резерву, спортивні клуби для людей з інвалідністю, центри з фізичної культури і спорту для людей із психофізичними порушеннями. Зокрема, Київський міський центр з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт» займається розвитком фізичної культури та спорту інвалідів, надає послуги з фізкультурно-спортивної реабілітації та координує роботу ДЮСШ (дитячо-юнацьких спортивних шкіл), спортивних клубів для людей з інвалідністю, комунальних закладів та громадських організацій для людей із психофізичними порушеннями. Спеціалізацією в діяльності центру є фізкультурно-спортивна реабілітація та оздоровлення інвалідів усіх нозологій [6].

Реалізація покладених на зазначений заклад завдань сприяє й іншому виду реабілітації – соціально-педагогічній, тобто соціальній адаптації та інтеграції в соціум дитини / молоді людини з психофізичними порушеннями, відновлення втрачених або порушених соціальних навичок та особистісних якостей, формування здорового способу життя. Крім того, зазначені установи забезпечують включення дітей і молоді з інвалідністю у соціально значущі види діяльності через організацію змістовного дозвілля, профілактику правопорушень та дитячої бездоглядності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Окремі аспекти соціально-педагогічної реабілітації дітей і молоді висвітлюють у наукових публікаціях О. Башта, Т. Лях (стан соціально-педагогічної підтримки дітей з особливими потребами та їхніх батьків у комплексних позашкільних навчальних закладах міста Києва) [1], Р. Безлюдний (соціально-педагогічна підтримка підлітків з особливими потребами в Україні) [2], Н. Голова (шляхи та засоби соціальної реабілітації дітей та молоді з обмеженими можливостями: від ізоляції до інтеграції) [3], А. Капська (теоретичні засади соціально-педагогічної реабілітації дітей з обмеженими функціональними можливостями) [4], О. Пономаренко, А. Носов (соціально-правовий захист дітей та молоді з особливими потребами в Україні) [7], Л. Смеречак, О. Гук (специфіка професійної діяльності майбутніх соціальних педагогів у центрах соціально-психологічної реабілітації дітей) [8]. Не дивлячись на це, процес соціально-педагогічної реабілітації ще не є достатньо вивченим. Окрім того, соціально-педагогічна реабілітація дітей і молоді в умовах спеціалізованої дитячо-юнацької спортивної школи для інвалідів ще не була предметом експериментально-дослідної роботи. Власне це і зумовило вибір напряму педагогічного дослідження.

Мета (Purpose) – продіагностувати рівень самооцінки та мотивації до успіху і

уникнення невдач дітей і молоді з інвалідністю та перевірити дієвість корекційно-розвивальної програми соціально-педагогічної реабілітації в умовах спеціалізованої дитячо-юнацької спортивної школи для інвалідів.

Методи (Methods). У процесі дослідження використано теоретичні методи (аналіз, узагальнення, порівняння) з метою опрацювання літературних джерел із проблематики дослідження та емпіричні методи (опитування, спостереження, соціально-педагогічний експеримент, вимірювання), за допомогою яких визначено рівні самооцінки, мотивації до успіху та уникнення невдач у дітей та молоді з інвалідністю.

Результати (Results). Проведені попередні дослідження вказують на існування проблеми неадекватної самооцінки у дітей і молоді, що утруднює можливість їхньої соціальної адаптації, самореалізації і т.д. Так, 41% опитаних дітей віком від 11 до 18 років мають відхилення від нормативної оцінки себе і своїх можливостей [5]. Враховуючи зазначене, нами проведено опитування 50 молодих людей з інвалідністю, які займаються у закладах «Інваспорт» (38 юнаків та 12 дівчат), віком від 15 до 24 років з різних регіонів України за трьома методиками: «Діагностика особистості на мотивацію до успіху» Т. Елерса, «Діагностика особистості на мотивацію до уникнення невдач» Т. Елерса, «Визначення рівня своєї самооцінки» за Г. Казанцевою.

У результаті отримано такі дані: 8% респондентів мають низьку мотивацію до успіху, 25% – середній рівень, 59% – помірковано високий, ще 8% респондентів – занадто високий рівень. Проведене опитування за методикою діагностики особистості на мотивацію до уникнення невдач Т. Елерса свідчить про те, що 8% респондентів мають низький рівень мотивації до захисту, 33% – середній рівень мотивації, 41% – високий рівень, 18% – занадто високий рівень мотивації до уникнення невдач.

Отримані результати за методиками Т. Елерса показали, що у вибірці присутні респонденти, які мають низьку мотивацію до успіху. Це вказує на те, що опитані могли зазнати невдач, перестали вірити в себе та в свої сили. Натомість більшість мають помірковано високий рівень мотивації. Ці люди, незважаючи на свої проблеми, все одно прагнуть до кращого та йдуть до своїх цілей. Щодо самооцінки, то 53% респондентів мають занижену самооцінку, 17% – завищену і тільки 30% мають адекватну самооцінку.

Діагностичний зріз показав, що особи з низькою самооцінкою мають проблеми в сім'ї, а також їх дуже хвилює думка інших про них. Вони, переважно, є замкнутими, намагаються відокремлюватися від інших. Респонденти із завищеною самооцінкою не сприймають критику, не дослухаються до порад тренера і вважають себе завжди правими. Як підсумок, їм важче досягти бажаного результату, в них відбуваються постійні зриви, агресії та непорозуміння з іншими.

У рамках дослідження нами проведено опитування молодих людей (25 осіб) з порушенням опорно-рухового апарату за авторською анкетой «Соціально-педагогічні бар'єри молоді з інвалідністю». Результати виявилися такими: 65% опитаних вважають себе соціально активними, 70% – віддають перевагу особистісному спілкуванню, а 30% – обирають віртуальне. Лише 10% респондентів вважають себе обділеними в спілкуванні, 40%, – що в їхньому оточенні більше «звичайних» людей, 35%, що більше інвалідів, та 25% вказали, що мають приблизно однакову кількість знайомих. 65% опитаних зазначили, що не відчувають труднощів у пересуванні транспортом та громадськими місцями, 10% – відчувають значні труднощі, а 25% – відчувають, але вже звикли і до всього пристосувалися. 75% респондентів не ображаються, коли їх називають інвалідом, 15% ображає лише тоді, коли це говориться з метою образити і 10% це ображає. Лише 15% опитаних зазначили, що вважають себе людиною з обмеженими фізичними можливостями, а решта написали, що живуть звичайним життям. 15% респондентів зазначили, що відчувають себе неповносправною людиною

через труднощі в повсякденному житті.

У ході дослідно-експериментальної роботи нами розроблено корекційно-розвивальну програму, спрямовану на формування адекватної самооцінки та мотивацію до успіху молоді з інвалідністю. Програма включала 28 індивідуальних та групових занять, на яких використовувалися словесні, наочні, практичні, ігрові методи, пальчикова гімнастика та фізичні вправи, зокрема групові вправи естафетного плану.

Аналізуючи отримані дані повторного опитування, можемо зробити висновок, що після впровадження корекційної програми результати значно покращилися. Так, 6% респондентів мають низьку мотивацію до успіху, 20% – середню, 64% – помірно високий рівень, 23% – занадто високий рівень.

Також змінилися ситуація з мотивацією до уникнення невдач: 7% опитаних мають низький її рівень, 30% – середній, 46% – високий, 17% – занадто високий. У ході реалізації розробленої програми можна було спостерігати в дітей прагнення ставати кращими та досягати максимуму в кожній вправі. Майже кожен учасник намагався не зупинитися після першої невдачі та незадовільного результату, а навпаки хотів перемогти себе та подолати всі труднощі.

Реалізація програми допомогла молодим людям стати впевненішими в собі та у власній дієздатності. Це, відповідно, позитивно позначилося і на їхній самооцінці. Проведення повторного опитування щодо визначення самооцінки дало наступні результати: 45% респондентів мають занижену самооцінку, 40% – адекватну і 15% респондентів із завищеною самооцінкою.

Висновки і перспективи (Discussion). Проведений перший діагностичний зріз показав, що молодь із психофізичними порушеннями має різні рівні мотивації до успіху та уникнення невдач, дві третіх опитаних з неадекватною самооцінкою. Під час апробації доведено дієвість розробленої з урахуванням отриманих на початку експерименту результатів корекційно-розвивальної програми щодо соціально-педагогічної реабілітації молоді в умовах спеціалізованої дитячо-юнацької спортивної школи для інвалідів. Після проведення другого діагностичного зрізу суттєво зросла кількість учасників експерименту з адекватною самооцінкою та зросла їхня вмотивованість до досягнення успіху.

Список використаних джерел

1. Башта О., Лях Т. Стан соціально-педагогічної підтримки дітей з особливими потребами та їхніх батьків у комплексних позашкільних навчальних закладах міста Києва. [Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія «Педагогічні науки»](#). 2017. № 142. С. 9–15.
2. Безлюдний Р. Соціально-педагогічна підтримка підлітків з особливими потребами в Україні. URL: <http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/handle/6789/567>
3. Голова Н. Шляхи та засоби соціальної реабілітації дітей та молоді з обмеженими можливостями: від ізоляції до інтеграції. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/3152/3/12gniidi.pdf>.
4. Капська А. Теоретичні засади соціально-педагогічної реабілітації дітей з обмеженими функціональними можливостями. URL: <http://www.enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/15748/1/Kapska.pdf>.
5. Наконечна О. В., Рудень Д. М., Сопівник Р. В. Регіональні та вікові особливості самооцінки сучасної української молоді. *Science and Education*. 2017. № 6. Р. 172–180.
6. Офіційний сайт «Інваспорт». URL: <https://invasport.kiev.ua>.
7. Пономаренко О., Носов А. Соціально-правовий захист дітей та молоді з

особливими потребами в Україні. *Вісник Запорізького національного університету. (Серія «Педагогічні науки»)*. 2010. № 2(13). С. 113–120.

8. Смеречак Л., О. Гук Особливості професійної діяльності соціальних педагогів у центрах соціально-психологічної реабілітації дітей із вадами психофізичного розвитку. *Людиознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. 2014. Вип. 29. С. 188–196.

References

1. Bashta O., Liakh T. (2017) Stan sotsialno-pedahohichnoi pidtrymky ditei z osoblyvymy potrebamy ta yikhnikh batkiv u kompleksnykh pozashkilnykh navchalnykh zakladakh mista Kyieva [The state of social and pedagogical support of children with special needs and their parents in complex extra-curricular educational institutions of the Kyiv city]. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University. Pedagogical Sciences*, 142, 9–15.

2. Bezliudnyi R. Sotsialno-pedahohichna pidtrymka pidlitkiv z osoblyvymy potrebamy v Ukraini [Socio-pedagogical support for adolescents with special needs in Ukraine]. Available at: <http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/handle/6789/567>

3. Holova N. Shliakhy ta zasoby sotsialnoi reabilitatsii ditei ta molodi z obmezhenymy mozhlyvostiamy: vid izoliatsii do intehratsii [Ways and means of social rehabilitation of children and young people with disabilities: from isolation to integration]. Available at: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/3152/3/12gniidi.pdf>.

4. Kapska A. Teoretychni zasady sotsialno-pedahohichnoi reabilitatsii ditei z obmezhenymy funktsionalnymy mozhlyvostiamy [Theoretical bases of social-pedagogical rehabilitation of children with limited functional abilities]. Available at: <http://www.enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/15748/1/Kapska.pdf>.

5. Nakonechna O. V., Ruden D. M., Sopivnyk R. V. (2017) Rehionalni ta vikovi osoblyvosti samootsinky suchasnoi ukrainskoi molodi [Regional and age-old peculiarities of self-assessment of modern Ukrainian youth]. *Science and Education*, 6. 172–180.

6. Official site «Invasport». Available at: <https://invasport.kiev.ua>.

7. Ponomarenko O., Nosov A. 2010. Sotsialno-pravovyi zakhyst ditei ta molodi z osoblyvymy potrebamy v Ukraini [Social and legal protection of children and youth with special needs in Ukraine]. *Bulletin of the Zaporizhzhya National University. «Pedagogical Sciences»*, 2(13). 113–120.

8. Smerechak L., O. Huk (2014). Osoblyvosti profesiinoi diialnosti sotsialnykh pedahohiv u tsentrah sotsialno-psykholohichnoi reabilitatsii ditei iz vadamy psykhofizychnoho rozvytku [Features of the professional activity of social pedagogues in the centers of social and psychological rehabilitation of children with mental disorders]. *Human studies studios. «Pedagogy»*, 29. 188–196.

СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ РЕАБИЛИТАЦИЯ ДЕТЕЙ И МОЛОДЕЖИ В УСЛОВИЯХ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННОЙ ДЕТСКО-ЮНОШЕСКОЙ СПОРТИВНОЙ ШКОЛЫ ДЛЯ ИНВАЛИДОВ

Я.Н.Черныш, О.В. Наконечна

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы социально-педагогической реабилитации детей и молодежи. Показана роль специализированной детско-юношеской спортивной школы для инвалидов как субъекта социально-педагогической реабилитации. Приведены и проанализированы результаты диагностики самооценки, уровней мотивации к успеху и избегания неудач молодых людей с психофизическими нарушениями до и после внедрения коррекционно-развивающей программы. Обобщена информация опроса по авторской анкете о проблемах, с которыми сталкивается молодежь с инвалидностью.

Ключевые слова: социально-педагогическая реабилитация, молодежь, дети, самооценка, мотивация.

SOCIAL AND PEDAGOGICAL REHABILITATION OF CHILDREN AND YOUTH IN THE SPECIALIZED CHILDREN AND YOUTH SPORTS SCHOOL FOR DISABLED PEOPLE

Ya. Chernysh, O. Nakonechna

Abstract. The article deals with the issues of social and pedagogical rehabilitation of children and youth. The role of a specialized children's and youth sports school for the cripple as a subject of social-pedagogical rehabilitation is described. The results of diagnostics of young people with psychophysical disorders in terms of their self-esteem, levels of motivation for success and avoidance of failures before and after implementation of correction-development program are presented and analyzed. Generalized information by author's questionnaire on problems faced by young people with disabilities.

Keywords: social and pedagogical rehabilitation, youth, children, self-esteem, motivation.

УДК 371. 212. 3

ПІДВИЩЕННЯ УВАГИ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В КРАЇНАХ ЄС

А.П. ЧИЧУК, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: toniabida@ukr.net

Stanisław KUNIKOWSKI, Profesor, Rector
Cuiavian University in Włocławek, Poland. e-mail: biurorektora@ksw.wloclawek.pl

Renata BRZEZIŃSKA, Doctor, Director of Pedagogical Institute
Cuiavian University in Włocławek, Poland. e-mail: pedagogia1@wp.pl

Анотація. Перед освітою багатьох країн світу постали нові вимоги, зв'язані з підвищенням уваги до творчої особистості дитини. Це зумовлено зміною життєвих традицій сім'ї, переосмисленням цінностей у суспільстві, застосуванням новітніх мультимедійних технологій в освіті, розвитком діалогу культур тощо.

Проаналізовано достатній масив наукових джерел, що дало можливість з огляду на вітчизняні реалії, наголосити на потребі пошуку шляхів упровадження в освітню практику кращого досвіду організації діагностики та навчання обдарованих дітей, що існує в передових країнах Євросоюзу, зокрема: комплексний підхід до виявлення обдарованості; посилення результативності вивчення іноземних мов, починаючи з дошкільних закладів; робота з обдарованими дітьми в родинах; використання в навчально-виховному процесі інноваційних технологій (інформаційних, інтерактивних, медіатехнологій) та підходів (дослідницького, індивідуального); розроблення навчальних програм для обдарованих осіб.

Зауважено, однак, що, впроваджуючи досвід зарубіжних країн стосовно виявлення й навчання обдарованих дітей, необхідно водночас зберігати кращі вітчизняні освітні традиції.

Ключові слова: обдаровані діти, дошкільний вік, країни Євросоюзу, упрова-